

Electronic Portfolios (E-Portfolios) for Students in Primary School

Nanthon Bunjongparu*¹ Khemisara Kulmart² Tassarín Tonuch³

^{1,2}Department of Curriculum and Instruction Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Thailand

³Demonstration School of Ramkhamhaeng University (high school), Ramkhamhaeng University, Thailand

^{1*}E-mail: nanthon.bun@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1341-4179>

²E-mail: Khemisara.k@rumail.ru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-5762-0075>

³E-mail: tassarín.t@rumail.ru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-1540-0395>

Received 16/04/2024

Revised 25/04/2024

Accepted 22/06/2024

Abstract

Background and Aims: Electronic portfolios are an innovation that has been adapted to the lifestyles of modern students. This helps in improving the quality of learning and improving the learning skills of students. It is also a display of learner work that is purposefully collected to depict the student's reflections, progress, and achievement in the given content area. The purpose of this article is to present the concept of electronic portfolios, their characteristics, types, structure, electronic portfolio development process, and evaluation criteria including the benefits and limitations of electronic portfolios for students at the primary school level.

Methodology: This research used qualitative research methods with document research by collecting data from documents and research related to electronic portfolios.

Results: There are a few things to consider when using electronic portfolios in teaching 1) Students should be prepared to be familiar with using the program. 2) The number of tasks should be reduced while still maintaining the quality of the work. 3) Students should be encouraged to develop reflection skills.

Conclusion: Electronic portfolios are helpful for students to evaluate their progress and knowledge abilities, helping them to reflect on their self-reflection.

Keywords: E-Portfolios; Students in Primary School

แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-Portfolios) สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา

นันทธร บรรจงปรุ¹ เขมิสรา กุลมัตย์² และ ทัสริน โทนุช³

^{1,2}ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์เป็นนวัตกรรมที่ถูกปรับให้เข้ากับวิถีชีวิตของผู้เรียนยุคใหม่ ซึ่งช่วยในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงผลงานของผู้เรียนที่มีการจัดเก็บอย่างมีเป้าหมายเพื่อบรรยายให้เห็นการสะท้อนคิด ความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์ของการเรียนของผู้เรียนในขอบเขตเนื้อหาที่กำหนด วัตถุประสงค์ของบทความนี้เขียนขึ้นเพื่อนำเสนอเกี่ยวกับมนต์ทัศน์เกี่ยวกับแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะ ประเภท โครงสร้าง และกระบวนการพัฒนาแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ เกณฑ์การประเมินผล รวมถึงประโยชน์และข้อจำกัดของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา

ระเบียบวิธีการวิจัย: การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิจัยเอกสาร โดยการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์

ผลการวิจัย: การนำแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีสิ่งที่จะต้องพิจารณา คือ 1) ควรเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้คุ้นเคยกับการใช้โปรแกรม 2) ลดชิ้นงานให้น้อยลง แต่ยังคงคุณภาพของงาน และ 3) กระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการสะท้อนคิด

สรุปผล: แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนในการประเมินความก้าวหน้าทางความรู้และความสามารถของตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการสะท้อนคิดความเป็นตัวตน

คำสำคัญ : แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์; นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา

บทนำ

แฟ้มสะสมงานเป็นการประเมินความรู้ความสามารถหรือผลการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามสภาพที่แท้จริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งสามารถนำมาใช้ทั้งการประเมินความก้าวหน้า (Formative assessment) และการประเมินสรุปรวม (Summative assessment) ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ กระบวนการของแฟ้มสะสมงานเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การประยุกต์ใช้ความรู้ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Forker and Mcdonald, 1996; Klenowski, 1998) ทั้งยังให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลงานในแฟ้มสะสมงาน ทำให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงผลงานและการเรียนรู้ของตนเองได้ สอดคล้องกับผล

วิจัยของ เกษศรีนทร์ จันทลา (2549) และสมศรี กิตติศรีวรพันธุ์ (2543) ซึ่งพบว่าการใช้แฟ้มสะสมงานกับผู้เรียนในชั้นประถมศึกษา ทำให้ผู้เรียนมีทักษะและความรู้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อประเมินชิ้นงานรายกลุ่มและรายบุคคล พบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการก้าวหน้าขึ้น การที่ผู้เรียนมีพัฒนาการจากการเรียนรู้ได้นั้น สิ่งที่สำคัญคือข้อมูลย้อนกลับจากการประเมินผลงานในแฟ้มสะสมงาน พบว่าวิธีการให้ข้อมูลย้อนกลับมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ตัวอย่างเช่นงานวิจัยของเบญจวรรณ เลิศเมธากุล (2546) พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับข้อมูลย้อนกลับด้วยวิธีตรวจการบ้านโดยบอกข้อบกพร่องและแสดงความคิดเห็นของครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่ากลุ่มของนักเรียนที่ได้รับข้อมูลย้อนกลับด้วยวิธีตรวจการบ้าน โดยทำเครื่องหมายถูก-ผิด แล้วประเมินผลงาน

Barrett (2000) กล่าวว่า แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ทำให้มีจุดเด่นคือช่วยให้ผู้พัฒนาแฟ้มสะสมผลงาน สามารถสะสมและจัดเก็บผลงานในหลาย ๆ รูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นเสียง วิดีทัศน์ รูปภาพ และข้อความ โดยใช้ฐานข้อมูลและไฮเปอร์เท็กซ์เชื่อมโยงผลงานที่ได้คัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้เข้าด้วยกัน เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาการของผู้เรียน การนำเทคโนโลยีระบบคอมพิวเตอร์และการทำงานผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเข้ามาช่วย ทำให้ลดงบประมาณที่ต้องสูญเสียไปกับทรัพยากรกระดาษ สามารถเผยแพร่และส่งต่อข้อมูลของนักเรียน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน งานวิจัยในอดีตที่ผ่านมาได้มีความพยายามของนักวิชาการในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการศึกษาและการพัฒนาเชิงวิชาชีพ อย่างไรก็ตามยังไม่มีการพัฒนาารูปแบบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ที่มุ่งเน้นการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับในการประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน

ประเภทของข้อมูลย้อนกลับสำหรับผู้เรียนตามแนวทางของ Garcia-Sanpedro (2012) และ Hounsell (2007) ที่ได้แบ่งข้อมูลย้อนกลับตามเป้าหมายของการสะท้อนกลับเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การให้ข้อมูลย้อนกลับทั่วไป (Feedback) และการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงงานครั้งต่อไป (Feed forward) การใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์แล้วให้ข้อมูลย้อนกลับทำให้ผู้งานอิเล็กทรอนิกส์สำหรับเด็กวัยประถมศึกษาจะต้องคำนึงถึงการออกแบบสื่อคอมพิวเตอร์สำหรับเด็กวัยประถมศึกษาที่ต้องคำนึงถึงพัฒนาการและความสามารถของเด็ก กระบวนการเข้าถึงข้อมูลและพฤติกรรมกรสืบค้นข้อมูลที่เหมาะสม (Chow, Smith, and Sun, 2012) การนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เป็นส่วนประกอบของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ จึงเป็นการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่นอกจากจะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สัมฤทธิ์ผลแล้วยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อครู ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องได้นวัตกรรมทางการศึกษาที่มีการบูรณาการระหว่าง การวัดและประเมินกับเทคโนโลยีการศึกษาที่ช่วยในการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศ

Electronic Portfolio (E-Portfolios) คืออะไร

E-Portfolios หรือ แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ คือระบบที่ช่วยในการสร้างและเผยแพร่แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ในระบบ Online ผ่านทาง Internet สำหรับบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ที่ต้องการสะสมผลงาน

เป็นการนำเสนอเอกลักษณ์ ปรัชญา เป้าหมาย ทักษะ ความสามารถ ผลงานของเจ้าของผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ข้อมูลและเนื้อหาสาระมาจากแฟ้มผลงาน (Hard copy portfolio) เพื่อเก็บไว้เป็นข้อมูลสำหรับการนำเสนอ ตรวจสอบการเรียนรู้หรือการทำงานว่าประสบความสำเร็จในระดับใด โดยใช้เทคนิคการนำเสนอแบบ Web จัดเรียงลำดับที่เพิ่มความน่าสนใจ ระบบ แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-Portfolios) สามารถจัดเก็บไว้ใน website หรือ CD ก็ได้ นอกจากนี้ ระบบแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-Portfolios) สามารถรองรับไฟล์ผลงาน (File Type) ได้หลากหลายชนิดเช่นไฟล์ภาพถ่าย (*.gif, *.jpg) ไฟล์วิดีโอ (*.mov, *.rm, *.wma, *.wmv, *.wma) ไฟล์ผลงานเอกสารหรือผลงานวิจัย (*.doc, *.pdf, *.ppt, *.pps, *.xls, *.txt) ไฟล์ผลงานเสียง (*.mov, *.rm, *.wma, *.wmv, *.wma) ไฟล์ผลงานสื่อผสม (*.swf, *.dcr) โดยผลงานเหล่านี้สามารถเผยแพร่ผ่านทาง Internet หรือในรูปแบบของ CD Presentation ก็ได้ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการนำเสนอผลงาน (UC Berkeley, 2020)

แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์เป็นสิ่งที่เก็บรวบรวมตัวอย่างหรือบางส่วนของหลักฐานที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ ความสามารถ ความพยายาม หรือความถนัดของบุคคล หรือประเด็นที่ต้องจัดทำแฟ้มสะสมงานไว้อย่างเป็นระบบ ซึ่งในปัจจุบันการทำแฟ้มสะสมงานถือเป็นเรื่องสำคัญและได้รับความนิยมมาก เนื่องจากบุคคลต่าง ๆ ได้เล็งเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของแฟ้มสะสมงานกันมากขึ้น และพัฒนาการขึ้นมาของแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-Portfolios) ซึ่งเป็นพัฒนาการของแฟ้มสะสมงาน หรือ Portfolio แบบเก่า ซึ่งแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อรูปแบบใหม่ ที่ทันสมัยและสะดวกต่อการใช้งานต่อเจ้าของงานและผู้เข้าชมทั่วไป เป็นการเปิดกว้างให้กับผลงานของเราได้ออกไปเผยแพร่บนโลกอินเทอร์เน็ตกลายเป็นแฟ้มสะสมงานแบบออนไลน์ ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าเพิ่มประสิทธิภาพในการเผยแพร่ผลงานและสร้างความพอใจให้กับเจ้าของงานและผู้เข้าชมได้อย่างแน่นอน (Center for teaching excellence, 2019)

วัตถุประสงค์ของแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-Portfolios)

- 1) เพื่อให้เจ้าของแฟ้มได้ประเมินตนเองว่าผลงานที่ทำเป็นอย่างไร ประสพผลสำเร็จระดับใด มีระบบหรือไม่ ควรจะปรับปรุงแก้ไขหรือไม่
- 2) เพื่อให้ผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง ได้ประเมินของแฟ้มว่ามีความสามารถในการปฏิบัติงานเป็นอย่างไร ประสพผลสำเร็จในระดับใด ควรจะพัฒนาหรือไม่อย่างไร
- 3) สร้างสภาพแวดล้อมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอและสะท้อนถึงงานต้นฉบับที่เขียนขึ้นในลักษณะที่เอื้อต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย เข้าถึงได้ง่ายและใช้งานง่าย
- 4) เปิดให้การทำงานร่วมกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิกของแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์เพื่อตอบสนองต่อการนำเสนอผลงาน

แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้อย่างไร

Cambridge (2010) การใช้แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ ในการศึกษาเป็นการเก็บสะสมผลงานเพื่อรวบรวมผลงานที่ดีที่สุดของนักเรียนไว้เป็นแสดงผลงานเพื่อการประเมินผล พบว่าแฟ้มสะสมผลงาน

อิเล็กทรอนิกส์ สามารถปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนที่จัดทำแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ จะเข้าใจการเรียนรู้ของตนเองดีขึ้นและมีความมั่นใจมากขึ้นในการกำหนดและยอมรับเอกลักษณ์ของตนเอง ภาพสะท้อนของผู้เรียนแสดงให้เห็นถึงการเข้าใจตนเอง การควบคุมตนเอง การตระหนักรู้ในตนเอง และการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ดีขึ้น ส่งผลให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายมากขึ้นและเปลี่ยนมุมมองที่สำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

Weber and Myrick (2018) แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ จะทำให้วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้มีความชัดเจนขึ้นสำหรับนักเรียน โดยนักเรียนและครูจะได้ทำกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน ผู้สอนจะช่วยให้ นักเรียนทุกคนเรียนรู้และพัฒนาทักษะและจริยธรรมของตนเอง อย่างไรก็ตาม แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ ยังสอนและประเมินนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม ผ่านการผสมผสานรวมวิธีการต่าง ๆ ในการประเมินผลที่หลากหลาย เพื่อส่งผลให้ประสบความสำเร็จ โดยใช้ขั้นตอนและกิจกรรมมากมาย รวมถึงเวลาและความสนใจอย่างมากสำหรับนักเรียนแต่ละคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิดไตร่ตรองด้วยตนเอง นักเรียนต้องการคำแนะนำที่ชัดเจนและข้อเสนอแนะจากเพื่อน ผู้สอนในทันที โดยที่ผู้สอนจะให้ ข้อเสนอแนะอย่างรวดเร็วแก่นักเรียนทุกคน

ลักษณะของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ มีลักษณะสำคัญ ๆ พอสรุปได้ ดังนี้ (Corcoran and Nicholson, 2004) แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการสอนเป็นรายบุคคลได้เป็นอย่างดี เพราะนักเรียนแต่ละคนจะมีแฟ้มสะสมงานเป็นของตนเอง มีการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง ครูจะทราบจุดเด่นและจุดด้อยของนักเรียนแต่ละคนจากแฟ้มสะสมงานผลงาน ในแฟ้มสะสมงานจะมุ่งตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายของการสอนที่ระบุว่าจะอย่างไร (How) มากกว่าอะไร (What)

แฟ้มสะสมงานจะเน้นผลผลิตของงานมากกว่ากระบวนการทำงาน อย่างไรก็ตาม สำหรับประเด็นนี้ Billings and Kowalski (2005) มีความเห็นว่าถ้าเป็นแฟ้มสะสมงานทางวิชาชีพ เช่น จิตรกร ช่างภาพ ก็ควรใช้แฟ้มสะสมงานที่สามารถทำให้มองเห็นกระบวนการ ความก้าวหน้า และพัฒนาการในการเรียนรู้ของนักเรียนได้ นอกจากนั้น ยังทำให้ครูได้เรียนรู้เกี่ยวกับผลงานที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนแฟ้มสะสมงานที่เน้นผลผลิต เรียกว่า Show portfolios หรือ Final portfolios แฟ้มสะสมงานที่เน้นกระบวนการเรียนว่า Working portfolios

แฟ้มสะสมผลงานจะเน้นจุดเด่นมากกว่าจุดด้อยของนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเกิดความชื่นชมในผลงานของตนเอง สำหรับจุดอ่อนนั้น ครูก็จะนำไปวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การทดสอบแบบเดิม มักตรวจหาความผิดพลาด หรือข้อบกพร่องของนักเรียนแฟ้มสะสมงานจะเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งนักเรียนจะเป็นผู้วางแผนลงมือทำผลงานประเมินและปรับปรุงผลงานด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมีครูช่วยชี้แนะ นักเรียนเป็นเจ้าของผลงาน ผลงานของนักเรียนต้องมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสภาพชีวิตจริง ๆ

แฟ้มสะสมงานช่วยสื่อความหมายในเรื่องความรู้ ความสามารถ และทักษะของนักเรียนในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งความก้าวหน้าและพัฒนาการของนักเรียนแก่คนอื่น เช่น ผู้ปกครองนักเรียน ครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานยังมีปัญหาเรื่องความเชื่อมั่น หรือความเห็นที่สอดคล้องกันในการประเมิน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินไม่ค่อยชัดเจน เช่น หากผู้ประเมินยึดองค์ประกอบของการประเมินต่างกัน จะมีผลทำให้ความเชื่อมั่น หรือความสอดคล้องของการประเมินมีค่าต่ำ

ประเภทของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์มีหลายประเภท สามารถนำไปใช้ในจุดประสงค์ที่แตกต่างกัน ดังนี้ (Corcoran and Nicholson, 2004)

1) แฟ้มสะสมผลงานส่วนบุคคล (Personal portfolio) เป็นแฟ้มที่แสดงถึงบุคลิกภาพส่วนตัวของนักเรียนแต่ละคน ทำให้ครูรู้จักความสามารถพิเศษ ความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติหรือพรสวรรค์ของนักเรียน เพื่อประโยชน์ในการแนะแนวการศึกษา ภายในแฟ้ม ประกอบด้วยภาพกิจกรรมต่างๆ นอกโรงเรียนที่นักเรียนทำเมื่อมีเวลาว่าง เช่น งานอดิเรกที่ชอบ ดนตรี กีฬา และงานศิลปะ เป็นต้น

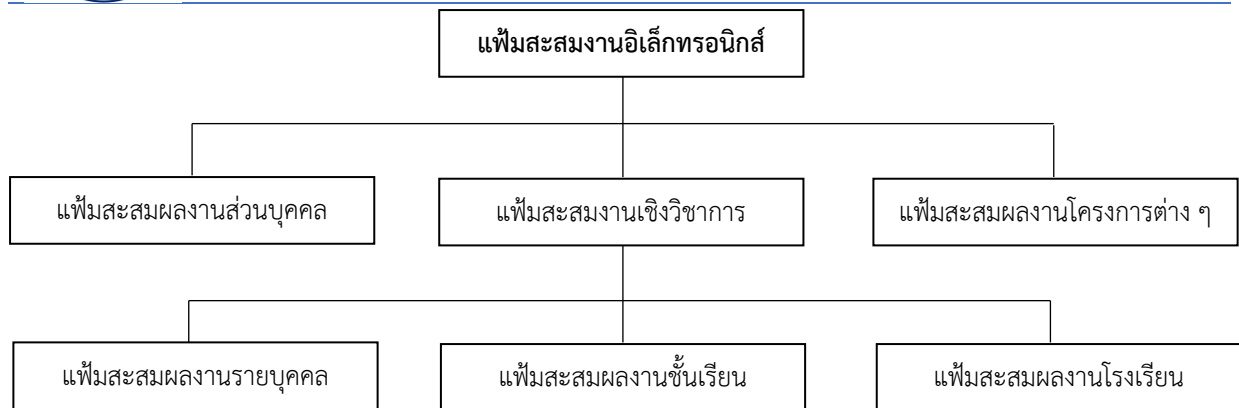
2) แฟ้มสะสมผลงานของโครงการต่าง ๆ (Project portfolio) เป็นแฟ้มที่แสดงถึงความพยายามในการทำงานตามโครงการ จนประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายบุคคล (Independent study) เช่น แฟ้มสะสมผลงานโครงการวิทยาศาสตร์ ในแฟ้มประกอบด้วยความเป็นมา จุดประสงค์ของโครงการ ขั้นตอนการดำเนินงาน วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ และผลงานที่เกิดขึ้น เป็นต้น

3) แฟ้มสะสมงานเชิงวิชาการ (Academic portfolio) หรือแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียน (Student portfolio) เป็นแฟ้มที่แสดงถึงความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนตามหลักสูตร เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการประเมินผลการเรียน ซึ่งสามารถจัดทำในรูปแบบต่าง ๆ กัน ดังนี้

3.1) แฟ้มสะสมผลงานของนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยจัดทำเป็นรายวิชา ใน 1 ภาคเรียน หรือ 1 ปีการศึกษา หรืออาจจัดทำแบบบูรณาการรวมหลายวิชา หรือแบบหลายชั้นเรียน โดยให้ผู้เรียนเลือกผลงานตัวอย่างที่ดีเด่นของแต่ละวิชามาเก็บสะสมไว้ เพื่อให้เห็นพัฒนาการของนักเรียนในช่วงเวลาดังกล่าว

3.2) แฟ้มสะสมผลงานของชั้นเรียน เพื่อเก็บสะสมผลงานที่แสดงถึงภาพรวมของความสำเร็จในการเรียน หรือการทำกิจกรรมของนักเรียนทั้งห้อง เช่น กิจกรรมการประกวดของห้องเรียน กิจกรรมกีฬา และการแสดงละครของห้อง เป็นต้น

3.3) แฟ้มสะสมผลงานของโรงเรียน เพื่อเก็บสะสมผลงานที่แสดงถึงความสำเร็จในด้านการศึกษาของโรงเรียน เช่น กิจกรรมการประกวดของโรงเรียน รางวัลต่างๆ ที่นักเรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน และโรงเรียนได้รับ เป็นต้น ดังภาพ 1

แผนภาพ 1 ประเภทของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

โครงสร้างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

จากการศึกษาโครงสร้างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศอเมริกา (Barrett, 2008) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นส่วนนำ ประกอบด้วย ประวัติผู้ทำ รายการจุดประสงค์การเรียนรู้ แผนการศึกษาส่วนบุคคล สารบัญชิ้นงาน ตัวบ่งชี้ประกอบงาน รายการการเอาออกและนำเข้าชิ้นงาน

ส่วนที่ 2 เป็นที่เก็บชิ้นงานที่สร้างขึ้นจากการเรียนการสอน การสะท้อนความคิดเห็น แสดงประวัติของงาน จำนวนหนังสือที่อ่าน เวลาที่ใช้ทำงาน คะแนนจากการทดสอบ แบบสำรวจรายการของครู บันทึกความคิดเห็นเกี่ยวกับงาน หรือวิชาของนักเรียน

ส่วนที่ 3 เป็นที่เก็บเกณฑ์การตัดสินแฟ้มงาน และข้อมูลการประเมินของครู เพื่อน และผู้ปกครอง รวมทั้งหลักฐานการประเมินตนเองของนักเรียน แผนการและแนวคิดในการประชุมแฟ้มผลงาน ส่วนระเบียบสัมฤทธิ์ผล (Record of achievement) ซึ่งเป็นแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียนมีส่วนประกอบ ดังนี้

- 1) หน้าปก ซึ่งมีรูปแบบเดียวกันทั้งประเทศ
- 2) ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน
- 3) เนื้อหา

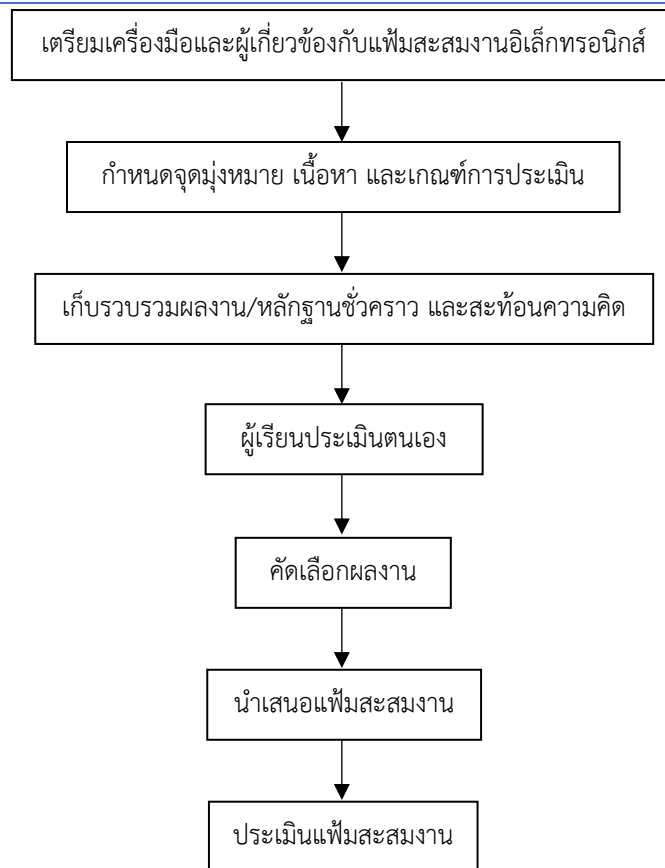
3.1) สรุปผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนตามหลักสูตร เช่น ผลการสอบ ความสามารถ ความสนใจ แผนในอนาคต เป็นต้น

3.2) สรุประดับผลการเรียนหรือคุณสมบัติของนักเรียนในการผ่านหลักสูตร

3.3) สรุปผลสัมฤทธิ์ และประสบการณ์ด้านอื่น ๆ

กระบวนการพัฒนาแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

ประกอบ กรณีกิจ (2552) ได้เสนอกระบวนการในการพัฒนาแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการ 7 ขั้นตอน ดังภาพ 2 ดังนี้

แผนภาพ 2 กระบวนการพัฒนาแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา และเกณฑ์การประเมินแฟ้มสะสมงาน

1) กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดทำแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ โดยที่อาจารย์-ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาแฟ้มสะสมงาน อิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ อาจารย์ผู้สอนอาจกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาแฟ้มสะสมงาน อิเล็กทรอนิกส์มาก่อนแล้วให้ผู้เรียนร่วมแสดงความคิดเห็น ซึ่งโดยทั่วไปจุดมุ่งหมายของการพัฒนาแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์มีดังนี้

1.1) เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพัฒนาการของนิสิตจากการเรียนรู้ในรายวิชา

1.2) เพื่อให้นิสิตสามารถประเมินตนเองได้จากการสะท้อนความคิดในงานของตนเอง

1.3) เพื่อให้นิสิตสามารถพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2) กำหนดเนื้อหาหรือผลงานที่จะทำการสะสมตามจุดมุ่งหมายของการพัฒนาแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีโครงสร้างซึ่งได้อธิบายไว้ข้างต้น ได้แก่ ส่วนนำ ส่วนเนื้อหา ส่วนการประเมินผลงาน และภาคผนวก

3) กำหนดเกณฑ์การประเมินแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ โดยที่อาจารย์ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดเกณฑ์การประเมินผลงานแต่ละชิ้น สำหรับให้ผู้เรียนประเมินตนเอง ให้เพื่อนร่วมชั้นประเมิน ตลอดจน

ให้อาจารย์ผู้สอนหรือผู้ช่วยสอนประเมินผลงาน และประเมินแฟ้มสะสมงานสำหรับนำเสนอ ทั้งนี้ในการประเมินแฟ้มสะสมงานสำหรับนำเสนอ ควรพิจารณาจากประเด็นต่อไปนี้

- 3.1) การเลือกหลักฐานหรือตัวอย่างผลงาน
- 3.2) การสะท้อนความคิด
- 3.3) การใช้สื่อมัลติมีเดีย
- 3.4) การอธิบายประกอบหลักฐาน
- 3.5) การจัดเค้าโครงและข้อความ
- 3.6) ความถูกต้องของไวยากรณ์และการสะกดคำ
- 3.7) ความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

ขั้นตอนที่ 3 เก็บรวบรวมผลงานหรือหลักฐานในแฟ้มสะสมงานชั่วคราว และสะท้อนความคิดต่อผลงานของตนเอง

1) สร้างผลงานที่จะเก็บรวบรวม ซึ่งเป็นผลงานที่สร้างขึ้นจากการเรียนรู้ และอยู่ในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น รายงานหรือผลการค้นคว้าข้อมูล ภาพการทดลองและผลการทดลองการบ้านประจำสัปดาห์ และผลงานทางศิลปะ เป็นต้น

2) จัดเก็บผลงานด้วยเครื่องมือพัฒนาแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

3) สะท้อนความคิดต่อผลงานของตนเอง โดยเป็นการสำรวจที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนรู้ โดยเกิดขึ้นในระหว่างดำเนินกิจกรรมและภายหลังดำเนินกิจกรรม ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเกี่ยวกับการตัดสินใจในผลงานของตนเอง ทั้งนี้อาจารย์ผู้สอนควรเตรียมคำถามนำ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสะท้อนความคิดโดยการตอบคำถามนำที่ผู้สอนเตรียมไว้ให้ เช่น

- 3.1) ผู้เรียนมีความคิดเห็นหรือรู้สึกอย่างไรต่อผลงานชิ้นนี้
- 3.2) ผู้เรียนใช้เวลาทำผลงานชิ้นนี้นานเท่าใด
- 3.3) ผลงานชิ้นนี้มีจุดเด่นและจุดด้อยอย่างไร
- 3.4) ผู้เรียนมีปัญหอะไรบ้างในการทำผลงานชิ้นนี้
- 3.5) ผู้เรียนแก้ปัญหานั้นอย่างไร
- 3.6) ผู้เรียนเรียนรู้อะไรบ้างจากการสร้างผลงานชิ้นนี้
- 3.7) ผู้เรียนได้แนวทางในการพัฒนางานชิ้นต่อไปอย่างไรบ้าง

4) ออกแบบแฟ้มสะสมงานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินตนเอง

เป็นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง โดยพิจารณาไตร่ตรอง ตรวจสอบ และตัดสินใจ ความก้าวหน้าของตนเอง โดยผู้เรียนเป็นผู้รวบรวมข้อมูล ตีความหมาย และตัดสินใจคุณภาพตลอดจนตัดสินใจวิธีการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาผลงานด้วยตนเอง ซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้

โรงเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าใจผลการกระทำของตนเองได้ดียิ่งขึ้น และส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง (Deci, 1991)

ขั้นตอนที่ 5 คัดเลือกผลงานเพื่อจัดทำแฟ้มสะสมงานสำหรับนำเสนอ

- 1) เลือกผลงานที่ต้องการจัดเก็บในแฟ้มสะสมงานสำหรับนำเสนอ
- 2) เขียนข้อความสะท้อนความคิดที่มีต่อผลงาน โดยผู้เรียนอธิบายถึงเหตุผลในการเลือกผลงานในสัปดาห์นั้น ซึ่งอาจารย์ผู้สอนสามารถเตรียมคำถามนำให้นิสิตสะท้อนความคิดได้ เช่น “เพราะเหตุใดผู้เรียนจึงตัดสินใจเลือกผลงานชิ้นนี้เพื่อเก็บสะสมในแฟ้มสะสมงานสำหรับนำเสนอ”

ขั้นตอนที่ 6 นำเสนอแฟ้มสะสมงานสำหรับนำเสนอ

- 1) ออกแบบแฟ้มสะสมงานสำหรับนำเสนอให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว
- 2) แสดงผลงานแก่ผู้ชม ซึ่งสามารถทำได้ใน 2 ระดับก็คือ การแสดงผลงานในรูปแบบเว็บไซต์ ซึ่งผู้ชมสามารถเข้าถึงได้บน เวลด์ ไวด์ เว็บ และการแสดงผลงานในรูปแบบนิทรรศการ โดยการนำผลงานบน เวลด์ ไวด์ เว็บ ของผู้เรียนมาจัดแสดงเป็นนิทรรศการ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกำหนดรูปแบบการนำเสนอที่จะช่วยยกระดับการยอมรับคุณค่าของผลงานและสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผลแฟ้มสะสมงานสำหรับนำเสนอ

เป็นการประเมินแฟ้มสะสมงานสำหรับนำเสนอ โดยพิจารณาความสอดคล้องหรือความสัมพันธ์ระหว่างจุดมุ่งหมายและหลักฐานต่าง ๆ ในแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้สิ่งสำคัญของการประเมินแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ก็คือ การสร้างเกณฑ์การประเมินที่ได้มาตรฐานสำหรับผู้ประเมิน โดยวิธีการที่นิยมใช้ก็คือ การประเมินโดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบรูบริค ซึ่งอาจารย์ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดขึ้น โดยผู้เขียนได้นำเสนอกรอบการพิจารณาสำหรับเกณฑ์การประเมินแฟ้มสะสมงานสำหรับ นำเสนอ 7 ประเด็น ไว้ในขั้นตอนที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา และเกณฑ์การประเมินแฟ้มสะสมงาน ข้อที่ 3 การกำหนดเกณฑ์การประเมินแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

เกณฑ์การประเมินผลแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (Beyene, 2010) ที่สะท้อนข้อมูลย้อนกลับในการประเมินพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ที่เน้นการให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยแบ่งรูปแบบของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

- 1) องค์ประกอบของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์
- 2) ขั้นตอนการพัฒนาแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

เนื่องจากมีขั้นตอนที่สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้อย่างเป็นรูปธรรมในการประเมิน เกณฑ์การประเมินเป็นแบบรูบริคเป็นแนวทางการให้คะแนนที่นิยมนำมาใช้ในการประเมินผลแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งประกอบด้วยมาตรวัดและรายการซึ่งเป็นองค์ประกอบที่อธิบายถึงความสามารถหรือพฤติกรรมที่แสดงออกหรือคุณลักษณะของผลงานในแต่ละองค์ประกอบอย่างชัดเจน ซึ่ง จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถติดตามและ

ประเมินความสามารถของตนเองได้ เพราะรูปรีจะชี้ให้ผู้เรียนเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนคาดหวังอะไรและผู้เรียนจะก้าวไปให้ถึงความคาดหวังนั้นได้อย่างไร นอกจากนี้อาจารย์ผู้สอนยังสามารถปรับเกณฑ์การประเมินแบบรูปรีให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันได้ด้วย โดยทำในลักษณะเกณฑ์การประเมินหลายระดับ แล้วให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดหรือเลือกเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้เกณฑ์การประเมินแบบรูปรีมี 2 แบบ ได้แก่ เกณฑ์การประเมินแบบองค์รวม (Holistic score) และเกณฑ์การประเมินแบบแยกองค์ประกอบ (Analytic score)

เกณฑ์การประเมินแบบองค์รวม (Holistic score) เป็นการให้คะแนนผลงานหรือพฤติกรรม โดยพิจารณาภาพรวมของผลงานหรือพฤติกรรมว่ามีคุณภาพอย่างไร หรือมีความผิดพลาดบกพร่องมากน้อยเพียงใด แล้วกำหนดระดับและคำอธิบายสำหรับคุณภาพของผลงานหรือพฤติกรรมนั้น ทั้งนี้อาจแบ่งระดับคุณภาพของผลงานหรือพฤติกรรมได้เป็น 3 ระดับ หรือ 4 ระดับ หรือ 5 ระดับก็ได้ (Mertler, 2001)

เกณฑ์การประเมินแบบแยกองค์ประกอบ (Analytic score) เป็นการให้คะแนนผลงานหรือพฤติกรรม โดยพิจารณาผลงานหรือพฤติกรรมของผู้เรียนโดยแยกองค์ประกอบของการให้คะแนนเป็นหลายองค์ประกอบหรือหลายรายการ แล้วอธิบายคุณภาพของผลงานหรือพฤติกรรมของผู้เรียนในแต่ละองค์ประกอบ

ประโยชน์ของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

Burgess and Holmes (2000) ได้เสนอประโยชน์ของการใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนดังนี้

- 1) แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ช่วยส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน คือผู้เรียนจะไม่เป็นแต่เพียงผู้รับเท่านั้น แต่เป็นผู้ควบคุมการศึกษาเรียนรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง เพราะแฟ้มสะสมงานช่วยให้ผู้เรียนสร้างจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ร่วมกัน
- 2) แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ จะเป็นแรงจูงใจให้กับผู้เรียน ผลงานที่แสดงบน เวลต์ไวด์ เว็บ จะเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนมุ่งมั่นสร้างผลงานของตนเอง ผู้เรียนจะรู้สึกภูมิใจเมื่อนำผลงานที่ผู้เรียนได้สร้างขึ้นนำเสนอผลงานบน เวลต์ ไวด์ เว็บ ไปทั่วโลก
- 3) แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ เป็นเครื่องมือของการอธิบายผลงานของผู้เรียน แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์เป็นสิ่งที่จะอธิบายระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับผู้เรียน ผู้ปกครองกับอาจารย์ผู้สอน และผู้ปกครองกับผู้เรียน ให้เพิ่มความเข้าใจในความสามารถของผู้เรียนด้วยการตรวจสอบจากผลงานของผู้เรียน
- 4) แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ช่วยแสดงข้อมูลป้อนกลับ แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์เป็นการวัดผลที่มีประสิทธิภาพของเป้าหมายการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลต่อยุทธศาสตร์การเรียนรู้และความรู้ในการนำเสนออย่างชัดเจน ทั้งหมดนี้จะนำไปสู่ระบบของผลป้อนกลับหลาย ๆ กระบวนการในการศึกษา นอกจากจะเป็นผลป้อนกลับกับผู้เรียนแล้วยังส่งผลต่อข้อมูลป้อนกลับต่อครูและผู้บริหารเพื่อปรับปรุงการศึกษาต่อไป
- 5) แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการจัดแสดงผลงานได้ตรงจุด ผู้ปกครอง ผู้บริหารหรืออาจารย์ผู้สอนที่ชอบเปรียบเทียบผลงานของผู้เรียนกับคนอื่น ๆ หรือโรงเรียนอื่น ๆ แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์จะเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการแสดงผลงานของผู้เรียนในมาตรฐานที่สูง

6) แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ สะดวกต่อการเข้าถึงผลงาน ข้อดีของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์คือสามารถเข้าถึงผลงานของผู้เรียนได้ง่าย ผลผลิตของการเรียนรู้ของผู้เรียนพร้อมที่จะให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง อาจารย์ผู้สอน ผู้บริหาร เข้าไปศึกษาและค้นหาได้ง่าย อีกทั้งประหยัดเนื้อที่จัดเก็บ และสามารถเข้าถึงได้จากทั่วทุกมุมโลก

7) แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ สามารถจัดเก็บได้ในสื่อที่หลากหลาย การเรียนของผู้เรียนอาจง่ายต่อการจัดเก็บในแฟ้มหรือสมุดบันทึก แต่ตัวอย่างการอ่าน วัสดุ 3 มิติ อาร์ตเวิร์ก ภาพสเก็ตซ์ หรือภาพเคลื่อนไหวนั้นไม่สามารถกระทำได้ แต่แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์มีความเป็นไปได้สูงในการจัดเก็บวัสดุดังกล่าว ในสื่อที่แตกต่างกันไปในแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

8) แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ปรับปรุงแก้ไขได้สะดวก เนื้อหาที่น่าสนใจใน เวิลด์ ไวด์เว็บสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ทันที เมื่อผู้เรียนต้องการ ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนเอง

9) แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ สามารถนำมาอ้างอิงร่วมกันได้ เมื่อต้องการสำเนาผลงานหลาย ๆ ชิ้น ไปใช้ในหัวข้ออื่น ๆ การใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์สามารถที่จะเชื่อมโยงเพื่อนำไปอ้างอิงได้ สะดวกกว่าการใช้แฟ้มสะสมงานแบบเดิม

โดยสรุปการใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์มีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ทั้งการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจผู้เรียน เป็นเครื่องมือในการจัดแสดงและอธิบายผลงาน ช่วยแสดงข้อมูลย้อนกลับ รวมถึงสะดวกต่อการเข้าถึงผลงานของผู้เรียน สามารถจัดเก็บได้ในสื่อที่หลากหลาย ปรับปรุงแก้ไขได้สะดวก และสามารถนำมาอ้างอิงร่วมกันได้

ข้อจำกัดของแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-Portfolios)

1) การแก้ไขแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ ในทุกครั้งที่ต้องการแก้ไขบนเว็บไซต์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เนื่องจากข้อมูลที่แก้ไขจะเป็นข้อมูลที่อัปเดตอัตโนมัติผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หากทำการแก้ไขแบบออฟไลน์จะทำให้ข้อมูลไม่อัปเดตและเสียเวลาในการแก้ไข

2) ผู้เข้าไปเยี่ยมชมผลงานที่ไม่มีความรู้เรื่องอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ จะไม่สามารถเข้าชมแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ได้ อาจจะต้องมีช่องทาง คู่มือ หรือเว็บเพจแนะนำการใช้งานประกอบด้วย

3) ผู้เรียนและผู้สอน ต้องมีความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เนื่องจากแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์เป็นระบบที่ต้องมีการใช้งานผ่านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต จึงจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานมาก่อน

4) ผู้เรียนบางคนไม่สามารถทำแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเองได้ จึงอาจจะต้องมีช่องทาง คู่มือ หรือเว็บเพจแนะนำการทำแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ประกอบ

บทสรุป

การใช้แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-Portfolios) เป็นนวัตกรรมใหม่ที่ปรับให้เข้ากับวิถีชีวิตของผู้เรียนยุคใหม่ จึงช่วยในการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบต่อเป้าหมายและคุณภาพของการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น การสะท้อนความคิดเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะบ่งบอกว่า ผู้เรียนมีความเข้าใจใน

เนื้อหาไม่น้อยเพียงใด และยังทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในหน้าที่และความรับผิดชอบตนเอง ซึ่งจะเป็นการเตรียมผู้เรียนในการทำงานภาคปฏิบัติ นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงผลงานของผู้เรียนที่มีการจัดเก็บอย่างมีเป้าหมายเพื่อบรรยายให้เห็นการสะท้อนคิด (Reflection) ของผู้เรียน ความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ของการเรียนในขอบเขตเนื้อหาที่กำหนด ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนในการประเมินความก้าวหน้าทางความรู้และความสามารถของตนเองช่วยให้ผู้เรียนเกิดการสะท้อนคิดความเป็นตัวตน (Self-reflection) เกิดความเชื่อมั่น อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้ทำความเข้าใจ แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ จึงจัดเป็น Breakthrough integrated successful innovation กล่าวคือเป็นนวัตกรรมในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ช่วยลดปริมาณการใช้กระดาษ ซึ่งเท่ากับเป็นการลดภาวะโลกร้อน มีความทันสมัย และมีประสิทธิภาพที่ช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาไปพร้อม ๆ กันแต่อย่างไรก็ตามจากการนำแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น สิ่งที่ต้องนำมาพิจารณา คือ

- 1) ควรเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้คุ้นเคยกับการใช้โปรแกรม เพื่อลดปัญหาจากการใช้โปรแกรม
- 2) ลดชิ้นงานให้น้อยลง แต่ยังคงคุณภาพของงาน เนื่องจากผู้เรียนมีข้อจำกัดด้านเวลาและความสามารถส่วนตัว ซึ่งจะเป็นผลดีต่อผู้เรียนในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม
- 3) กระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการสะท้อนคิด ใช้เวลาในการสะท้อนคิดให้มากขึ้น เหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะเขียนที่ดีขึ้นอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- เกษกรินทร์ จันทลา. (2549). *การพัฒนาการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์: โรงเรียนสะเดาใหญ่ประชาสรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- เบญจวรรณ เลิศเมธากุล. (2546). *ผลของการให้การบ้านและการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ประกอบ กรณีกิจ. (2552). *ผลของระดับความสามารถทางการเรียนรู้และแบบการให้ข้อมูลย้อนกลับในแฟ้มสะสมงาน อิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตในวิชาการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษา*. กองทุนวิจัยคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมศรี กิตติศรีวรพันธุ์. (2543). *การประเมินพัฒนาการทักษะการเขียนด้วยแฟ้มสะสมงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Barrett, H. (2000). *Create your own electronic portfolio*. Learning & Leading with Technology, 27(7), 14–21.
- Barrett, H. (2008). *Categories of ePortfolio Tools*. Retrieved from: <http://electronicportfolios.org/categories.html>.

- Billings, D., & Kowalski, K. (2005). Learning Portfolios. *Journal of Continuing Education in Nursing*, 36(4), 149-150.
- Burgess, G.W., & Holmes, B.D. (2000). *Producing A Professional Portfolio*. Arkansas: Conway Publishing.
- Cambridge, D. (2010). *Eportfolios for Lifelong Learning and Assessment*. San Francisco, CA, USA: Jossey-Bass, A Wiley Imprint.
- Center for Teaching Excellence. (2019). *e-Portfolio*. Retrieved from <https://www.cerritos.edu/ic/eportfolio/objectives.htm>
- Chow, A., Smith, K.M., & Sun, K. (2012). Youth as design partners: Age-Appropriate websites for middle and high school students. *Educational Technology & Society*, 15(4), 89–103.
- Corcoran, J., & Nicholson, C. (2004). Learning Portfolios-evidence of learning: An examination of students' perspectives. *British Association of Critical Care Nursing, Nursing in Critical care*. 9(5), 230-237.
- Deci, E.L. (1991). Motivation and Education: The self-determination perspective. *Educational Psychologist*. 3 (4), 325 – 346.
- Falchikov (Eds.), *Rethinking assessment in higher education: Learning for the longer term* (pp. 101–113). London, UK: Routledge.
- Forker, E.J., & McDonald, E.M. (1996). Perspective on assessment. Methodology trends in the health care profession: Portfolio assessment. *Nurse Educator*, 21(5), 9–10.
- Garcia-Sanpedro, M.J. (2012). Feedback and feedforward: Focal points for improving academic performance. *Journal of Technology and Science Education*, 2(2), 77–85.
- Hounsell, D. (2007) Towards More Sustainable Feedback to Students. In: *Falchikov, N. and Boud, D., Eds., Rethinking Assessment in Higher Education*. Routledge, London, 101-113.
- Klenowski, V. (1998). *Guidelines for portfolio use in initial teacher education*. Paper and Monograph Series in Education. Centre for Research and International Collaboration. Hong Kong Institute of Education.
- Mertler, C.A. (2001). *Designing scoring rubrics for your classroom: Practical Assessment*. Retrieved from: <http://PAREonline.net/getvn.asp?v=7&n=25>.
- UC Berkeley. (2020). *Research, Teaching, and Learning*. Retrieved from <https://teaching.berkeley.edu/resources/assessment-and-evaluation/design-assessment/e-portfolio>
- Weber, K., & Myrick, K. (2018). Reflecting on Reflecting: Summer Undergraduate Research Students' Experiences in Developing Electronic Portfolios, a Meta-High. *Impact Practice International Journal of ePortfolio*, 8 (1),13-25.

